

KRISTIANLIK DINIDA SABR FENOMENINING DINIY-PSIXOLOGIK JIHLARI

Botirova Nigina Baxodir qizi.

O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi "Din psixologiyasi" yo'nalishi 1-bosqich stajyor-tadqiqotchisi

Annotatsiya: Dinlar nuqtai nazaridan qaralganda, "sabr" tushunchasi ko'proq axloqiy o'lchovda bo'lsa-da, diniy hodisa sifatida ham qabul qilinadi. Deyarli barcha dinlar sabr-toqatni ijobiy xarakterni rivojlantirishni rag'batlantiradigan asosiy qadriyatlardan biri sifatida qabul qiladi. Ushbu maqolada sabrning lug'aviy ma'nosi, xristianlik dinida sabrning ahamiyati, uning diniy-psixologik jihatlari, turlari, sabrning diniy va psixologik jihatdan o'rganilishi va olib borilgan tadqiqotlar kabi ma'lumotlar o'rganildi va tadqiq qilindi.

Kalit so'zlar: Sabr, fenomen, din, xristianlik, psixologiya, konsepsiya, "Muqaddas kitob" (Bibliya), Iso Masih.

РЕЛИГИОЗНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ФЕНОМЕНА ТЕРПЕНИЯ В ХРИСТИАНСТВЕ

Ботырова Нигины Баходировна,

Стажёр-исследователь Международной исламской академии Узбекистана, кафедра «Психология религии», 1 курс

Аннотация: Если рассматривать с точки зрения религий, понятие «терпение» рассматривается как религиозное явление, хотя и имеет более нравственное измерение. Почти все религии признают терпение как одну из основных ценностей, способствующих позитивному развитию характера. В данной статье были изучены и исследованы такие сведения, как словарное значение терпения, значение терпения в христианской религии, его религиозно-психологические аспекты, виды, религиозно-психологическое изучение терпения и проведенные исследования.

Ключевые слова: Терпение, феномен, религия, христианство, психология, концепция, «Священная книга» (Библия), Иисус Христос.

RELIGIOUS AND PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF THE PHENOMENON OF PATIENCE IN CHRISTIANITY

Botyrova Nigina,

Intern-researcher of the International Islamic Academy of Uzbekistan, "Psychology of Religion" department, 1st stage

Abstract: When viewed from the point of view of religions, the concept of «patience» is considered as a religious phenomenon, although it has a more moral dimension. Almost all religions accept patience as one of the core values that encourage positive character development. In this article, information such as the dictionary meaning of patience, the importance of patience in the Christian religion, its religious and psychological aspects, types, religious and psychological study of patience and conducted research were studied and researched.

Key words: Patience, phenomenon, religion, Christianity, psychology, concept, «Holy book» (Bible), Jesus Christ.

KIRISH. Sabr chidam, bardosh, iroda, qat'iyat ma'nolarini bildirib, biror holat yoki hodisani bardosh bilan kutish, qanoat qilish; o'zini tiyishdir. G'am-kulfat, azob-musibatlariga chidash, toqat qilish, bardosh berish kabi bir qator ma'nolarda iste'foda etiladi [1].

Sabr lug'atda "to'smoq", "bog'lamoq" degan ma'noni anglatadi. Istilohda esa nafsga xush keluvchi narsalarni tark etish, qazo va qadardagi ishlarga isyon qilmay bo'yin egish, balo va mashaqqatlar kelganida shikoyat qilmaslik ma'nolarini ifodalaydi.

Sabr – o'z hayotidagi dard, baxtsizlik, qayg'u va baxtsizliklarga xotirjamlik bilan bardosh beradigan fazilatdir [1]. Biror narsadan ijobiy natijalarni kutish ham sabr sirasiga kiritiladi. Xristianlik dinida bu "yetti fazilat" dan biridir.

ADABIYOTLAR TAHLILI. Mamlakatimizdagi adabiyotlarni o'rganib chiqsak, Shayx Muhammad

Sodiq Muhammad Yusufning “Ruhiiy tarbiya”, “Hadis va hayot” kitobarida sabr-toqat masalasida qimmatli ma’lumotlar keltiriladi. Turk olimlaridan Nevzat Tarxonning “Stress va sabr”, Reyazit Yashar Seyhanning “Diniylik va shaxsiyat jihatidan sabr”, Abdulla al-Munjebiniyning “Sabr” va “Rizo” deb tarjima qilingan kitobini bu ishlar qatorida qayd etish mumkin. Mebrure Dog‘anning “Sabr psixologiyasi” mavzuni to‘g‘ridan-to‘g‘ri psixologiya nuqtai nazaridan ko‘rib chiqiladigan eng keng qamrovli tadqiqot sifatida namoyon bo‘ladi. sabr-toqat bilan bog‘liq holda psixologik farovonlikka qaratilgan. Shu nuqtai nazardan, tadqiqotda farovonlikka asosiy yondashuvlar, sub’ektiv farovonlik, psixologik farovonlik o‘lchovlari, psixologik farovonlik va dindorlik o‘rtasidagi munosabatlar, so‘ngra dindorlik, sabr-toqat va psixologik farovonlik o‘rtasidagi munosabatlar muhokama qilinadi. G‘arb adabiyotida sabr psixologiyasiga bag‘ishlangan ayrim tadqiqotlarga ham murojaat qilish mumkin. Shu o‘rinda asarlari bilan alohida ajralib turadigan Sara Shnitker nomini ham alohida ta’kidlab o‘tish zarur. “Sabr va farovonlik bo‘yicha tadqiqot” nomli doktorlik dissertatsiyasi bilan mashhur bo‘lgan Shnitker Robert Emmons bilan birgalikda “Sabr - fazilat: diniy va psixologik nuqtai nazar” ni nashr etdi, uning “Rahmat” kitobi turk tiliga ham tarjima qilingan. “Diniy va psixologik nuqtai nazarlar” nomli maqolada sabr o‘lchovini ilgari surdi.

Bu manbalarda sabr tushunchasi va ta’rifi, sabr-toqat, matonat, matonat, bag‘rikenglik, shukronalik va shoshqaloqlik kabi sabr bilan bog‘liq ba’zi tushunchalar, sabrning turlari, sabrning ta’siri va vazifalari, natijalari va nihoyat, sabr-toqatning o‘zaro munosabati, taqvo va sabr har tomonlama muhokama qilinadi. Sabr - qoniqishni kechiktirish, ushlab turish, umidsiz kutish yoki faqat salbiy holatlar uchun haqiqiy tushuncha emas, aksincha, bu shaxs uchun haqiqiy tushunchadir. Uni ma’naviy kamolot uchun zaruriy jarayon sifatida ko‘rish zarurligi ta’kidlanadi. Shimmel shunday degan edi: «Sabr mevani shirin qiladi, bu sabr uzoq qish mavsumi davomida urug‘ni tirik ushlab, bug‘doyga aylantiradi va bu sabr-toqatdir. bug‘doyning avval unga, so‘ngra nonga aylanishini sabr bilan kuting. Solik ro‘parasida yotgan bepoyon cho‘llardan o‘tish, o‘zi bilan ilohiy mahbubi o‘rtasidagi toshlardan o‘tish sabrdir.»

Kempising “Masihga taqlid” asarida sabr-toqatning o‘shisi haqida eng chuqur muhokamaga ega ma’lumotlar mavjud [2]. U sabr-toqatni kengaytirilgan misol sifatida qabul qiladi. Biz asrlar davomida konsepsiyalarni kuzatib, nasroniy axloqiy donoligi an’anasidagi nufuzli oldingi mutafakkirlarga murojaat qilish mumkin. Foma Akvinskiyning (1224-1274) asarlarida ham bu borada muhim ma’umotlar berilganigini guvohi bo‘lishimiz mumkin.

Xristian axloqiy hikmatining konsepsiyasi qayg‘uga qaratilgan bo‘lsa, psixologik jihatdan bu tushuncha qayg‘uga emas, balki umidsizlik, azob-uqubatlar yoki baxtsizliklarga qaratilgan. Bir qarashda, bu nomuvofiqlik muammoli, chunki Akvinskiy sabrni aqlni qayg‘udan saqlaydigan fazilat deb ta’riflagan. Qayg‘u va umidsizlik bir xil tuyg‘u emas, shuning uchun ulardan himoya qiladigan fazilatlar ham bir-biridan farq qilishi kerak.

Zamonaviy psixologiyaga kelsak, biz sabr-toqatni rivojlantirish uchun dalillarga asoslangan, aniq qadamlarni taklif qiladigan psixologiya bilan bog‘liq tadqiqotlar mavjud. Psixologik farovonlikni oshirish haqida Bolier (2013) va depressiv simptomlarni kamaytirish Sin va Lyubomirsky (2009) tadqiqotlarida ham diniy va psixologik yondashuvlar o‘z aksini topgan.

NATIJA VA MUHOKAMA. Xristianlikda sabr-toqat fazilat sifatida tasvirlangan. Yangi Ahdda, yahudiylarning oyatlarida bo‘lgani kabi, sabr-toqat Xudoning xarakterining muhim tarkibiy qismi sifatida tasvirlangan. Havoriy Pavlus o‘zining “Men Timo‘tiy” kitobida nasroniy sabrini tasvirlaydi. Iso Masihning cheksiz sabri Unga ishongan va Uning abadiy hayotini qabul qilganlarga o‘rnak sifatida ko‘rsatilgan. Bundan tashqari, Xudoning sabri insoniyatning najot topishiga yordam beradi [9]. “Muqaddas Kitob”(Injil)da: “U sizlarga sabr-toqat qiladi, birovning halok bo‘lishini emas, balki hamma tavba qilishini istaydi. Yodingizda tutingki, Rabbimizning sabri najotdir [4]. va “Kamtar va mehribon bo‘ling, ularni seving, bir-biringizga sabr qiling”. Masihiylarga nisbatan ularning “Muqaddas kitobi”da barcha odamlarga sabrli bo‘lish tavsiya etiladi. Shuningdek, “Sabr qilinglar va kutinglar, chunki Robbingiz yaqinda keladi” degan oyatda ifodalanganidek, Masihning ikkinchi kelishini sabr bilan kutayotgan masihiylar kabi sabr ko‘rsatish kerakligi aytilgan. Xristianlik nuqtai nazaridan sabr-toqat passiv bo‘ysunish emas, balki kutish, umidvorlik va quvonch sifatida tushuniladi[9].

Tertullian Xudoni sabr-toqat namunasi deb hisoblaydi va Kiprian xristianlarning sabr-toqati Xudo bilan umumiy ekanligini ta’kidlaydi va Xudoga taqlid qilishga chaqirdi. Foma Akvinskiy sabrni yovuzlikka chidash qobiliyati va qayg‘uga davo deb atagan. Ba’zi odamlar g‘azab va sinovlar oldida

xafa bo'lishga haqli deb o'ylashadi. Sabrsizlik g'azabga o'xshaydi. Biroq "Muqaddas Kitob" sabr-toqatni Ruhning mevasi sifatida maqtaydi (Galatyaliklarga 5:22) [11]. Sabr Xudoning vaqti, qudrati va sevgisiga bo'lgan ishonchimizni ochib beradi.

Garchi ko'pchilik sabr-toqatni passivlik, kutish yoki bag'rikenglik deb bilishsa-da, Yangi Ahdda "sabr" yunonchadan tarjima qilinganda faol ma'nosini ifodalaydi. Havoriy Pavlusning so'zlarida: "Kelinglar, oldimizga qo'yilgan poygada sabr-toqat bilan yuguraylik», - deydi. Bu oyatdagi "sabr" deb tarjima qilingan so'z "chidamlilik" degan ma'noni anglatadi. Masihiy poygada sabr-toqat bilan yuguradi. "Muqaddas Kitob"da sabr-toqat bu maqsadga erishish, sinovlarga chidash yoki va'daning amalga oshishini kutishdir. Sabr-toqat bir kechada rivojlanmaydi. Xudoning qudrati va yaxshiligi sabr-toqatni rivojlantirish uchun juda muhimdir.

Xristianlikda "Xudo sabr va tasalli beruvchi Xudodir" (Rim. 15:5) va Iso Masih barcha imonlilar uchun sabr-toqat namunasi hisoblanadi (Ish. 53:7) [7]. Eski Ahdda Ayyub sabr-toqatning namunasi sifatida xizmat qiladi. Havoriy Yoqub shunday deydi: "Sizlar Ayubning sabri haqida eshitdingiz va uning oxirini Rabbimizdan ko'rdingiz" (Yoqub 5:11) [8].

"Bizning sabr-toqatimiz oxir-oqibat mukofotlanadi, chunki Rabbiyning kelishi yaqin" (Yoqub 5:7-8). "Rabbiy Unga umid bog'laganlarga, Uni izlaganlarga yaxshilik qiladi" (Mitsiylar 3:25).

Yoqub payg'ambar "azob-uqubatlarga nisbatan sabr-toqat namunasi sifatida" ishora qiladi (Yoqub 5:10). Ibrohim ham sabr bilan kutdi va "va'da qilingan mukofotni oldi" (Ibroniylarga 6:15). Iso Masih hamma narsada biz uchun namunadir va U sabr-toqatni ko'rsatdi. (Ibroniylarga 12:2).

Stress, g'azab va umidsizlikka olib keladigan sabrsizlikdir. Xristian an'analardagi buyuk ilohiyotchilar sabr-toqatga ishonishadi. Ular uning ahamiyatini tushuntiradilar. Tertullian sabrsizlikni barcha gunohlarning ildizi va sabr-toqatni eng oliy fazilatlar deb bilgan. Avgustin sabrni ne'mat deb baholagan, sabrning kamtarlik va shukronalik bilan o'zaro bog'liqligini, sabr fazilatida matonatni ta'kidlagan. Akvinskiy sabr-toqatni sabrsizlik va dangasalikning o'rtasidagi asosiy nuqta sifatida tasavvur qilgan. Avvalo, u sabr-toqatni Xudoning hukmronligi va inoyatiga ishonish ifodasi sifatida tasvirlagan. Xristian dinining institutlarida Jon Kalvin, birinchi navbatda, sabr-toqatni Xudoning hukmronligi va qaroriga ishonish ifodasi sifatida tasvirlagan. Soren Kierkegard sabr-toqatni shaxsiy erkinlik hissi bilan birlashtirilgan muqarrar azob-uqubatlarga munosabat sifatida ta'kidladi. Kierkegardning sabr-toqat haqidagi tushunchasi uchun quyidagi izoh berilgan: "Sabr bu chekinish, taslim bo'lish, passivlik yoki harakatsizlik emas, aksincha, bu qoidalar talab qiladigan sohada erkinlikning paydo bo'lishidir [3]".

Xristianlikning muqaddas kitobi Injilda "sabr" so'zini o'z ichiga olgan ko'plab iboralar mavjud. "Keksalarga mo'tadil bo'lishga, hurmatli bo'lishga, ehtiyotkor bo'lishga, imonda, sevgida va sabrda mustahkam bo'lishga buyuring[4].» «Egamiz oldida jim bo'ling, sabr bilan kuting va g'azablanmang va xafa bo'lmang. to'g'ri yo'lda bo'lganlar, yomon niyatlarida najot topganlar ustidadir[5]. «Bas, Ibrohim sabr qildi va va'daga erishdi" [6].

Xristian ta'limotiga ko'ra, masihiy faqat sinov va qiyinchiliklar paytida sabr-toqatli bo'lishni o'rganadi. Sabr ularning hayotida yaxlitlik va to'liqlik kelishidan oldin keladi. Hatto sodiq masihiy ham qiyinchiliklar va sinovlarga duch keladi: "Ey birodarlarim, turli sinovlarga duch kelsangiz, ularni shodlik ila qarshi oling" Chunki, "Bilasizki, imoningizning sinovi chidashga kuch beradi" oyatida aytilganidek, masihiy sinovlardan o'tganda uning sabr-toqati ortadi va bu uning sabrini namoyon qiladi. Bundan tashqari, nasroniy ta'limotiga ko'ra, Xudo odamlarda sabr-toqatni rivojlantirish uchun qulay muhitni tayyorlaydi.

Sabr - bu fazilatdir. Xristianik manbalarida Pavlus Galatyaliklarga 5:22-23 oyatlarida sabr-toqatni Ruhning mevasi sifatida sanab o'tganligini ko'rish mumkin. Demak, masihiy shunday qilishi kerakligi haqida hech qanday bahs yo'q. Sabr-toqatning "shikoyatsiz kutish" degan ta'rifi mavjud[11].

"Shikoyatsiz kutish» deb ta'riflanganda, sabr-toqat axloqiy jihatdan ahamiyatsiz bo'lib tuyulishi mumkin.

Iso Masihning g'azablantirgan shogirdlari ustidan shikoyat qilishdan bosh tortishini o'zini tuta bilishini sabr fazilati yuksakligidan bir belgidir. Iso shogirdlari ustidan shikoyat qilishni rad etgani saxiylikdir.

Sabrning 3 turi tafovut qilinadi:

Birinchi tur - bu qandaydir noquvayliklarga duch kelganda kerak bo'ladigan sabr. Biror kishi yoki bir qator holatlar insonni chindan ham g'azablantiradi va bu haqda shikoyat qilishga olib keladi, lekin bunday shikoyat mayda yoki oddiygina muammoni murakkablashtirishini bilib, tilni tiyishga harakat

qilinadi.

Zerikish bilan duch kelganda sabr-toʻqatning ikkinchi turi ifoda etiladi. Ishda yoki uyda tartibsizlikka tushib qolganlar koʻpincha notoʻgʻri reja yoki dangasalik tufayli noqulaylikni boshdan kechirishadi. Zerikish bilan kurashmaydiganlar uchun bu jiddiy sinov boʻlishi mumkinligini aytish bemaʼni tuyulishi mumkin. Ammo tartibsizlikka shikoyat qilmasdan chidaganlarda sabr-toʻqat fazilati namoyon boʻladi.

Uchinchi turdagi sabr eng jiddiy va ahamiyatli hisoblanadi. Bu jismoniy yoki ruhiy jihatdan qandaydir azob chekayotganda sabr-toʻqat talab etiladi. Agar biror kasallik yoki ruhiy kasallik bilan kurashayotgan boʻlinsa, sabr-toʻqat talab etiladi. Yoki boshqa birovga, oila aʼzosisiga yoki doʻstlarga yordam berish kerak boʻlsa, unda sabrli boʻlishga chaqiriladi. Qaygʻu yukini toʻgʻridan-toʻgʻri yoki bilvosita koʻtariladimi yoʻqmi, vazifa bu noqulaylikka dosh berishdir. Muqaddas yozuv, aslida, bizga shunday qilishni maslahat beradi, shuning uchun bu oʻrinli, chunki baʼzi vaziyatlarda noqulaylik darajasi shikoyat qilishni talab qiladi. Bu shuni anglatadiki, barcha sabr-toʻqat yoki sabrsizlik oxir-oqibatda kimgadir sabr qilish yoki sabrsizlikdir[14].

Shuning uchun, sabr-toʻqatli boʻlishimiz kerak boʻlgan odamga qarab, sabrning ikki toifasini ajratish mumkin. Baʼzida sabr inson tomonidan boshqariladi.

Ammo baʼzida Xudo tomonidan boshqariladigan sabr-toʻqat yanada qiyinroqdir. Har bir masihiyning hayotida Xudoni kutish kerak boʻlgan vaqt keladi. Boshqa paytlarda biz Xudoning vaʼdasini bajarishini, sinov paytida tasalli berishini yoki baʼzi gunohlarimizni kechirishimizga amin boʻlishini kutamiz[14]. Bunday hollarda biz Xudoga sabr qilishimiz kerak. “Muqaddas Kitob”dagi sabr - bu qiyin odamlarga va vaziyatlarga gʻazablanmasdan yoki umidni uzmasdan chidash qobiliyatidir. Biz umidsizlikka uchragan ishlarimizda Xudo bizga sabr-toʻqat koʻrsatishda davom etgani uchun, boshqalar bizni hafsalasini pir qilganlarida, biz sabr koʻrsatishimiz mumkin. Bir qarashda sabr harakatsizlikdek koʻrinadi. Axir, sabr degani, kimdir tasodifan sizni bezovta qilganda, siz bezovtalanmaysiz. Kimdir sizni xafa qilsa, siz qasos olmaysiz. Hayot sizni kutishda davom etsa, siz har bir suhbatni chiqish imkoniyati sifatida qabul qilmaysiz. Bu shunday koʻrinishi mumkin, chunki sabr-toʻqatni anglatadi. Ammo sabr-toʻqatni faqat siz qilmaydigan narsa sifatida koʻrish, sabr-toʻqat qila oladigan kuchli narsalarni oʻtkazib yuborishdir. Hikmatlar 25:15 da sabr nima qilishi mumkinligini koʻrib chiqing: “Sabr orqali hukmdorni ishontirish mumkin, muloyim til esa suyakni sindiradi”. Koʻrinishidan, sabr-toʻqatli odamlar juda koʻp kuchga ega - birinchi qarashda oʻylaganingizdan koʻra koʻproq kuch.

Muqaddas Kitobda sabr: «Aftidan, sabrli odamlar katta kuchga ega. «Biz bir daqiqada Xudoning sabr-toʻqatini koʻproq oʻrganamiz, lekin Xudoning bizga nisbatan sabr-toʻqati hayratlanarli ish qilgani bilan bogʻliq: Uning sabri ulkan moʻjizada katta rol oʻynaydi: Uning sabri Uning mehribonligi bilan sizlarni “tavba qilishga” yetaklaydi (Rim. 2:4) [13].

Muqaddas Kitobga binoan, sabr-toʻqat biron vaziyatda shunchaki chidamli boʻlishdan koʻra koʻproq maʼnoni oʻz ichiga oladi. Xudoning nazarida sabr-toʻqatli boʻlgan odam umid bogʻlab bardoshli boʻladi. Bunday inson nuqul oʻzini oʻylayvermay, hatto uning jahlini chiqarayotgan yoki tushunmovchilik yuz bergan kishining tuygʻularini inobatga oladi. Masalan, sabr-toʻqatli kishiga nisbatan notoʻgʻri yoʻl tutishganda yoki gʻashiga tegishganda, u munosabatlari yaxshilanib ketishiga umid bogʻlaydi. Qolaversa, bu fazilat “muqaddas ruh samarasi”dir.

Iso koʻrsatgan mukammal oʻrnagi borasida tadqiq oʻtkazib, unga taqlid qilsak, bu fazilatni rivojlantirishimiz mumkin. Havoriy Pavlus ilohiy ilhom ostida «sabr-toʻqat»ni oʻz ichiga olgan «yangi oʻzlik» toʻgʻrisida aytib, bizni: «Masihning tinchligi qalblaringizda hukmron boʻlsin»,— deb undagan. (Kolos. 3:10, 12, 15) Bizni tashvishlantirayotgan hamma narsani Xudo oʻz vaqtida hal qilishiga ishongan Isoga taqlid qilsak qalbimizda tinchlik «hukmron boʻladi». Isoning oʻrnagiga ergashsak, atrofimizda nima boʻlishidan qatʼi nazar sabr-toʻqatli boʻla olamiz. (Yuhan. 14:27; 16:33)

Garchi Alloh vaʼda qilgan yangi dunyoni intiqib kutayotgan boʻlsak-da, Uning bizga nisbatan chidamli ekani borasida fikr yuritib yanada sabrli boʻlishga oʻrganamiz.

Kimdir bizga notoʻgʻri yoʻl tutganimizni yoki biron nima gapirib qoʻyganimizni aytganda ham sabrimiz sinaladi. Koʻpincha bunday vaziyatda xafa boʻlishimiz va oʻzimizni oqlashimiz hech gap emas. Biroq Xudoning Kalomiga koʻra, boshqacha yoʻl tutishimiz lozim. U yerda quyidagicha yozilgan: «Sabrli boʻlish, takabbur boʻlgandan yaxshiroqdir. Arazchi boʻlma, chunki gina-kudurat ahmoqlar koʻnglida in quradi». (Voiz 7:8, 9) Hatto nohaq ayblansak ham sabr qilib, biron harakat qilishdan avval yaxshilab oʻylashimiz kerak. Isoni ham nohaq ayblashganda, u xuddi shunday qilgan. (Mat. 11:19)

XULOSA. Xulosa qilib aytganda, dinlar nuqtai nazaridan qaralganda, “sabr” tushunchasi ko‘proq axloqiy o‘lchovda bo‘lsa-da, diniy hodisa sifatida ham qabul qilinadi. Deyarli barcha dinlar sabr-toqatni ijobiy xarakterni rivojlantirishni rag‘batlantiradigan asosiy qadriyatlardan biri sifatida qabul qiladi. Bu ruhiy rivojlanish va sabr-toqat bilan bog‘liq. Ular o‘rtasidagi munosabatlarni o‘rganish, keng qamrovli va ko‘p asrlik an‘analarni hisobga olgan holda, sabr-toqatning ma‘naviy jihatdan ham muhim manba sifatida qadrini ochib beradi, barcha dinlarda bo‘lganidek xristianlik dinida ham sabrning fazilatli ekanligi e‘tirof e‘tiladi. Bir qator tadqiqotlarda ham bu o‘z aksini topgan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI.

1. Э.Бегматов, А.Мадвалиев, Н.Махкамов ва бошқ. Ўзбек тилининг изохли луғати. Т: Ўзбекистон миллий энциклопедияси Давлат нашриёти, 2013
2. Journal of Beliefs & Values Studies in Religion & Education. Timothy Pawl, Juliette L. Ratchford & Sarah A. Schnitker
3. Soren Kierkegaard, , Purity of Heart (D. V. Steere, Trans.),Harper and Brothers. (Original work published 1847) New York 1956 ‘dan aktaran Schnitker and Emmons, “Patience as Virtue:Religious and Psychological Perspectives”, s.179.
4. Bibliya. Titus, 2/2.
5. Eski Ahd. Zabur, 37/7
6. Bibliya. Ibroniylarga, 6/15.
7. Библейская энциклопедия архимандрита Никифора. — М., 1891—1892.
8. Шиманский Г. И. Христианская добродетель терпения. М.: Правосл. братство во имя Воздвижения Честного и Животворящего Креста Господня, 1999
9. Shnitker va Emmons, sabr-toqat fazilat sifatida: diniy va psixologik nuqtai nazarlar, 178-179-bet.
10. Bibliya. II. Butrus, 3/9, 15 21 Efesliklarga 4:2
11. <https://www.gotquestions.org/bible-patience.html>
12. <https://ru.wikipedia.org/wiki/>
13. <https://wol.jw.org/uz-Latn/wol/d/r506/lp-uzr/2018527>
14. The Virtue of Patience | Christian Bible Studies (christianitytoday.com)